

АНАЛІЗ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРШОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ВІДМИВАННЯ КОШТІВ ТА ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ

Уткіна О.В.

аспірант кафедри банківської справи
ДВНЗ «Університету банківської справи»

Побудова ефективної системи боротьби із відмиванням (легалізації) незаконно отриманих доходів та фінансування тероризму на сьогоднішній день є одним із головних завдань економічної політики кожної держави. В свою чергу, основою запровадження даної системи є проведення національної оцінки ризиків відмивання грошей. Отримані результати можуть надати фінансовим установам та певним нефінансовим підприємствам корисну інформацію стосовно проведення власних оцінок ризиків, що зумовлює актуальність теми обраного дослідження.

З метою боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, а також фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, країнами повинні бути імplementовані Міжнародні стандарти з протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення – Сорок рекомендацій FATF [2].

Перша рекомендація FATF наголошує на тому, що «країни повинні визначати, здійснювати оцінку та розуміти ризики, пов'язані з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму для цієї країни, а також вживати заходів, включаючи визначення органу або механізму з метою координації дій з оцінки ризиків, та використовувати ресурси, спрямовані на забезпечення ефективного зниження ризиків» [2]. У зв'язку з цим, у національне законодавство було внесено певні зміни, а саме запроваджено національну оцінку ризиків відмивання коштів.

Проведення Національної оцінки ризиків передбачено Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» та спільною постановою Кабінету Міністрів України та Національного банку України «Про затвердження Порядку проведення національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму і оприлюднення її результатів» від 16.09.2015 № 717 [3].

Національна оцінка ризиків (НОР) на національному рівні - це система заходів, які здійснюються з метою визначення або виявлення ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму, їх аналіз, оцінка та розроблення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та/або зменшення негативних

наслідків. Як результат, було опубліковано Звіт про проведення Національної оцінки ризиків за 2016 рік [4].

Структура Звіту складається з трьох складових. Перша складова є загальною, до якої входить: політико-інституційна, соціальна, економічна, юридична, кримінальна складова та дослідницько-навчальна діяльність у сфері фінансового моніторингу.

Висновком до кожної складової є загрози та ризики, які впливають з аналізу проведеної оцінки конкретно обраної сфери.

Основними загрозами системи протидії відмиванню коштів в країні, виходячи з підсумку загальної складової звіту, є політична нестабільність, високий рівень корупції, високий рівень тінізації фінансової системи, нестабільна безпекова ситуація в країні та недостатній рівень навчання учасників системи протидії відмивання коштів та фінансування тероризму.

Проведені дані свідчать, що урядові кризи та неефективне державне управління в Україні в останній період справляли негативний вплив на економічний розвиток в цілому. Внаслідок зростання рівня тінізації та корупції в подальшому очікується підвищення рівня недовіри українського населення до фінансової системи країни відповідно.

До другої (державної) складової відносять підрозділ фінансової розвідки, регуляторно-наглядові органи, правоохоронно-розвідувальна система та судова система.

Було зазначено, що внаслідок відсутності необхідного технічного забезпечення та недостатнього фінансування в цілому, органам Підрозділу фінансової розвідки (ПФО) стає неможливим повноцінне виконання своїх функцій з протидії відмивання коштів та фінансування тероризму. Як результат, у зв'язку із низьким фінансуванням оплати працівників ПФО, зростатиме ризик відтоку кадрів на більш оплачувані робочі місця, зокрема в організації приватного сектору.

Остання (приватна) складова звіту складається з банківського та небанківського фінансового сектора, ринку цінних паперів, нефінансові професії та заняття, неприбуткові організації.

Банківські установи, як активні фінансові посередники, майже щодня стикаються із ризиком відмивання брудних грошей. Банківська сфера, завдяки різноманітності фінансових послуг та інструментів, клієнтської бази та акумуляції залучених коштів, є привабливим об'єктом для застосування нових шахрайських схем. Тому важливим кроком для розвитку банківської діяльності є розвиток дистанційних банківських послуг, що знизить ймовірність настання кіберзлочину та підвищить ефективність роботи із протидії відмивання брудних грошей уповноважених працівників банківських установ.

Проведений аналіз виявив різні проблеми в системі фінансового моніторингу України. Отримані результати демонструють, що органи влади належним чином усвідомлюють ризики, запланували дії із управління ризиками і вживають заходів для їх пом'якшення.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення: від 14.10.2014 № 1702-18 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>;
2. Сорок Рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/site_docs/2008/20.09.08/40_ukr_new-3.htm
3. Про затвердження Порядку проведення національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму і оприлюднення її результатів від 16.09.2015 № 717 // [Електронний ресурс]–Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/717-2015-п>
4. Звіт про проведення національної оцінки ризиків відмивання коштів та фінансування тероризму за 2016 рік. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2016/20161013/zvit.pdf